

Julkaistu Lapin Kansan Alakerta-palstalla 14.1.2019

Antti Otsamo

Onko puun käytön lisääminen ristiriidassa ekologisen kestävyden kanssa?

Biotalous on ollut viime aikoina otsikoissa sekä hyvässä että pahassa. Biotalous on nähty mahdollisuutena uuteen talouskasvuun ja fossiilisten raaka-aineiden korvaamiseen biopohjaisilla materiaaleilla, lähinnä puulla. Samaan aikaan on kuitenkin kyseenalaistettu metsien lisääntyvä hyödyntäminen - monikäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastokysymyksiin vedoten.

Puun käytön lisääntyessä on esitetty huoli luonnon monimuotoisuuden vaarantumisesta. Pelätään, että puun käytön tehostuminen johtaa monimuotoisuuden heikkenemiseen.

Luontoarvojen huomiointi metsien käsittelyssä on kuitenkin parantunut valtavasti viimeisen 20 vuoden aikana. Metsäalan organisaatioilla on toimintaohjeet ympäristöasioiden huomioimiseen ja metsäammattilaisten koulutuksessa asiaan keskitytään. Ekologisen kestävyden näkemys tulee yhä voimakkaammin mukaan metsätalouteen uuden sukupolven myötä.

Kestävien toimintatapojen taustalla on tutkimus. Metsähallitus on tehnyt pitkäjänteistä yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen (Luke) kanssa puun kasvuun, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastovaikutuksiin liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyön avulla olemme saaneet tietoa siitä, miten hiilen sitomista ja varastoitumista metsään voidaan lisätä.

Myös lahopuun merkitys monimuotoisuudelle on kirkastunut. Nyt jätämme kaiken kuolleen puun metsään ja lisäämme sen määrää puunkorjuun yhteydessä tekopötkelöin.

Suomen luontotyyppejen uhanalaisuudesta julkaistiin hiljakkoin uusi arvio. Metsien tilaa ei kehuttu, mikä on ymmärrettävää, kun vertailukohtana on luonnontila. Metsiä Suomessa on käytetty niin kauan kuin täällä on ihmisiä ollut, joten käytön jäljet näkyvät kaikissa metsissämme. Enemmän raportissa huolestutti tunturien, rantojen ja perinnebiotooppien surkea tila. Luonto muuttuu - se on fakta. Ilmastonmuutos on jo täällä ja siihen pitää sopeutua. Naalille ja riekolle se voi olla tekemätön paikka!



Voimmeko tehdä mitään tunturiluonnon pelastamiseksi ilmastonmuutoksessa? Fossiilisten raaka-aineiden käyttöä on pakko vähentää radikaalisti. Tilalle pitää ottaa uusiutuvat resurssit. Suomessa ei ole muuta uusiutuvaa ja laajasti käytössä olevaa raaka-ainetta kuin puu.

Tärkein kysymys investointien kannalta on, riittävätkö metsä- ja puuvarat. Luken uusimpien metsävaratietojen mukaan puuston kokonaistilavuus on Suomessa kasvanut 1970-luvun alusta 65 prosenttia. Tämä johtuu pääosin suunnitelmallisesta metsänhoidosta. Ilmastonmuutoksen osuus kasvun lisäykseen on noin kolmasosa. Metsien kasvu on kiihtynyt erityisesti Lapissa, joten puun käyttöön perustuvia investointeja olisi mahdollista lisätä.

On ollut vaikea ymmärtää näkemyksiä, jotka vaativat puun käytön vähentämistä ilmastosyiden perusteella. Tiedämme, että trooppisten metsien hävittäminen kiihdyttää ilmastonmuutosta, mutta siihen vetoaminen Suomessa oloissa tuntuu oudolta.

Ilmastokysymystä ei ratkaista päivässä eikä yksittäisillä hehtaareilla, vaan tarkastelussa pitää olla kymmenien vuosien näkökulma maakuntatasolla. Silloin todellinen kuva valkenee: Metsät kasvavat Suomessa enemmän kuin niitä käytetään, hiiltä sitoutuu enemmän kuin vapautuu ja ilmastovaikutus on myönteinen.

Nykyhallituksen biotalousohjelman myötä pohjoisen metsävaroille näyttäisi jatkossa olevan kysyntää. Luke päivitti metsävaratiedot ja kestävät hakkuumäärät vuonna 2018. Puunkorjuun kestävän maksimimäärän täyttymiseen on vielä pitkä matka. Maksimiin ei tähdätäkään, sillä huomioon otetaan kaikki Lapin metsien erilaiset käyttötarpeet.

Biotalouskehittäminen perustuu metsävarojen vastuulliseen käyttöön. Kun keskustellaan puun käyttöä lisäävistä investoinneista, tilastollisten tosiasioiden lisäksi pitää ottaa huomioon kaikkien osapuolten näkemykset. Tämä toteutuu parhaiten toimijoiden jokapäiväisellä yhteistyöllä. Arktinen älykäs metsäverkosto on yksi foorumeista, jolla kehitämme luonnonvarojen käytön kestävyyttä keskinäisellä vuoropuhelulla ja toisiltamme oppimisella.

Kirjoittaja on maa- ja metsätieteen tohtori, joka työskentelee kestävän kehityksen päällikkönä Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

